

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an 160 Lei		Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 L. i.
Pe jumătate de an 80 „		
Pe un pătrar de an 40 „		
Un număr 3 Lei.		
Pentru străinătate pe un an 250 Lei.		

NOTĂ OFICIALĂ.

Nr. 4271 Sc. 1932.

Tinerii cari doresc să fie primiți în școala eparhială de cantori, să-și înainteze cererile lor, Consiliului eparhial până la 1 Octombrie a. c.

La cereri se vor anexa următoarele documente:

1. Extras de botez;
2. Certificatele școlare — a cel puțin patru clase primare;
3. Atestatul de moralitate dela Oficiul parohial;
4. Certificat medical că petentul este absolut sănătos.

Spre orientare se comunică, că în școală se primesc tineri cu vârstă între 18—25 ani. Ei vor presta un examen de primire din scris, citit și cântare, după care vor fi definitiv admiși în școală.

Toți elevii sunt obligați a locui în internatul școlii.

Anul școlar începe la 1 Noembrie a. c.

Caransebeș din ședința Consiliului eparhial ținută în 27 Iulie 1932.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu

Admiteri de creanțe în contul impozitelor.

Ministerul Finanțelor a decis următoarele:

Art. I. Orice contribuabil care are o creanță exigibilă contra statului, derivând din salarii sau pensuni pe anul 1931 sau 1932, ori din comande de furnituri sau lucrări pe aceeași ani sau anterioare, este îndreptățit a cere compensarea cu o cincime din impozitele ce datorește pe anul 1931, plătind în numerar cel puțin patru cincimi, adică 80 la sută din acel debit.

Art. II. Pentru datoriile din impozite pe anul curent 1932, aceeași compensațiune este admisă pentru o cotă de o zecime din impozite, plătindu-se în numerar cel puțin nouă zecimi, adică 90 la sută din debit.

Art. III. Compensarea nu se poate cere decât de titularul creanței contra statului și de către moștenitorii săi legali, nu însă de către eventuali cesionari.

Art. IV. Nu se poate admite nici o compensare decât numai în momentul când se face plata în numerar pentru 80 sau 90 la sută din impozit, conform specificărilor de mai sus.

Art. V. Funcționarii și pensionarii cari nu au primit salariile ori pensiunile pe mai mult de 4 luni, sunt admiși a compensa integral sumele ce datorese din impozite cu restanțele ce au de primit ca salariu sau pensune.

Art. VI. Funcționarii și pensionarii cari nu au primit salariile pe 4 ori 5 luni, nu vor fi obligați a plăti integral impozitele exigibile la primirea unui salariu sau pensune lunară ci vor putea achita impozitele în două rate lunare.

Art. VII. Pensionarii sau funcționarii, cari nu și-au plătit impozitele și din această cauză nu pot primi pensia ori salariul, pot cere să li-se rețină din salariu suma datorată pentru impozite.

Această reținere se poate face numai de către funcționarul plătitor respectiv și pe răspunderea lui, urmând ca el a doua zi, să facă plata impozitului și să raporteze imediat Ministerului de Finanțe, trimițând copie după recepisa de plată impozitului.

Art. VIII. Asupra modalităților de operare a compensațiilor admise prin această deciziune, se vor da instrucțiuni lămuritoare administratorilor financiari și casierului central al Ministerului de Finanțe.

„...Ce e omul...“ de astăzi?

În articolul meu de pe urmă am caracterizat scurt omul așa zis „de societate bună“. La tabloul lui mai adaug câteva caracteristice:

El e curajos față de cei slabi; el atacă pe aceia, despre cari el presupune, că-l încercușează drumurile sale, că-l observă și îi pune obstacole în drumul fărâdelegilor sale. Dar n'are îndrăzneala a te ataca pe față, că nu știe când te opuni, căci el nu se războește cu drag. Mai plăcută lui e metoda lîngușirii și vai ție dacă-i cazii în cursă. Frumos și popular îl caracterizează V. Alexandri în „Lipitorile Satelor“.

Să te ferească Dumnezeu a-i arăta oglinda în care să se vadă, să cunoască, că tu știi cine e. Se înfurie, căci nu e drag dacă știe că e observat și descoperit. Jură răzbunare și atunci nu cruță nici timp, nici osteneală, bine înțeles, ca cârțița prin galerii de subminare. Și de ce asta? Din vanitate, din lenevie, din principii false. La biserică se duce cu scopuri joase, sau deloc nu. Pentru că în sufletul lui s'a încuibat părerea, că omul modern n'are nevoie de ea; natura e una iar biserica alta. Cât de greșit, Biserica nu s'a despărțit nici când de natură, ea i-a comprimat legile, ea le face mai accesibile tuturor. Câtă înțelpciune s'a depus de ex. în porunca a 5-a care zice: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca bine să-ți fie ție și mult să trăești pe pământ!“... Nu e aci pronunțată cea mai elementară lege a naturii? Nu ți-o impune biserica ca lege divină, ca porunca lui Dumnezeu?! Pornind din incontestabila realitate, că necinstea părinților duce la desfrânare, la ruină, pentru că nimeni în lume nu ne voește mai mult bine ca părinții. Ori nu ei tremură pentru viața fragezilor lor copii; ori nu ei sunt cei mai mândri, cei mai îndestulați cu soarta, dacă copiii lor sunt fericiți și buni? Da, ei și iară ei.

Necinstea părinților, prăpădul copiilor. Ea nici când nu a rămas nepedepsită: necinstea față de părinți, astăzi este principiul — numai — al acelora, cari voesc distrugerea familiei și a disciplinei mai înalte, care dacă s'ar înfăptui ar avea drept urmare peirea neamului omenesc.

Ar trebui prea departe să mă abat dela scopul ce mi-am propus, ar trebui să depășesc hotarele permise pentru modestul meu articol atunci, când m'ași hotărî a descrie dragostea de mamă, pe care a-o descrie nu aflui nici cuvinte potrivite; nu este peană, care ar putea descrie, ceea ce e mama. Nu este graiu atât de sonor, limbă atât de dulce, care ar putea reda aceea ce e mama. Nu, pentru că acestea

sunt exprimate prin mijlocirea materiei, până ce dragostea de mamă este sublima înfățișare a a sentimentului celui mai nobil dat firii omenești,

Iată natura trecută'n biserică, iată biserica sfântă în expresia naturii. Mă gândesc la doctorul Paulescu, care'n 5 volume mari din cea mai profundă filozofie naturală (biologie și fiziologie medicală) a căutat echilibrul întră natură și biserică. L-a aflat și a stabilit o frumoasă armonie între ele astfel, că acest mare cugetător, Român, Naturalist, cu drept cuvânt ar putea fi trecut între sfinții bisericii creștine. Cu cât mai mult ar fi meritat „premiul Nobel“ pentru marile sale binefaceri pe seama omenirii suferinde. (Pancreina = insulina, tratamentul diabetului).

Ca creștin adevărat nici când nu-mi va fi rușine să mărturisesc că sunt naturalist, dar nici ca naturalist nu mă voi sfii a declara, că sunt umil fiu al al bisericii creștine. Sunt fericit, că „Întru Christos m'am botezat“. Adevărații cugetători ai omenirii au fost și sunt și buni fii ai bisericii, dar și invers. De aceea vă zic tuturor: Obosiți de ale lumii frământări veniți în brațele naturii, vă liniștiți, vă reculegeți. Răniți de „om“ în sufletele voastre, mergeți la biserică, urmați sf. Liturgie și vă veți mângăia, vă veți vindeca.

Frumos, patetic descrie un poet străin într'o poezie intitulată „Dumnezeu“ frământările unui suflet zbuciumat de ale lumii nedreptăți, cu un cuvânt, de „om“. În fine îl conduce într'un amurg de seară sub cer senin și-l lasă a zbura cu sufletul în văzduh, spre cerul albastru, de unde îi vine mângăierea, liniștea și vindecarea sufletului său năcăjit. Dar să grăiască el însuși în ultimele sale trei versuri, ce m'am dat silința a le traduce fără considerare la formele de versificare, pe cum urmează:

Obosit de a le lumii mari și grele griji,
Sub cer senin m'am refugiat, în brațele Naturii.
Nenumărate minuni ale ei s'au ivit
Înaintea ochilor mei... și am privit:
Cum șchiopul vindecat lăsându-și cărja a umblat,
Fiul cel rățăcit,... în brațele părintelui iubit
Suferințele Golgotei nejuste și săngeroase
În speranțe prefăcute, dau naștere la roze.
Unul cu inima veselă, altul cu ea frântă
Bucurie și tristețe se unesc în armonie sfântă.

Dealul pleșuv, valea'mpodobită de belșug...
La poata dealului o capelă
În vale cimitir, înconjurat de al pădurilor crâng...
În aer al prohodului voci răsună.
Mai pe urmă preotul la capelă se urcă
Ș'naintea altarului o tânără pereche cunună
... De odată răsună un clopot... ș'al paserilor ciripit,
Doliu și bucurie spre cer zburând s'au unit.

Natura e calmă; în inima-mi zbuciumată
 Majestoasă liniște și pace se lasă.
 Gândurile mele, cari mereu mă chinuiau,
 M'au părăsit, privind văzduhul ca vrăjit eu stau.
 Pe pământ și omenire un văl adorat
 De mână nevăzută trimis s'a lăsat...
 Farmecul de seară în toată lumea vibrează
 Iar buzele mele Veșnic Dumnezeule pe Tine te laudă.

Cât de frumos se amestecă în aceste gânduri culori din natură și sentimente creștine, dând un monumental tablou al Dumnezeirii!

Omule, întoarce-ți pașii pe calea adevăată, pe calea bătătorită, care prin Biserică te duce la fericire.

Prof. I. Ionescu.

Ce este un concordat cu Vaticanul?

de Isaia Suru.

Chiar în ceeace privește obiectul concordatelor, nu poate fi contract, fiindcă a da, a schimba un bun de ordin spiritual pentru un bun de ordin temporal înseamnă simonie, convenție imorală¹²⁾. Nu poate fi contract mai ales, că Statul nu dă decât ceeace este dator, numai ce este obligat să dea în baza unui drept natural și divin, pe când Biserica catolică dă ceeace nu datorează,¹³⁾ deci face o concesie, un privilegiu dela legile comune ale Bisericii universale catolice, un act care exprimă „o dovadă de o deosebită bunăvoință a Bisericii către Stat¹⁴⁾. Apoi legile bisericești nu se pot mereu schimba.

După această teorie deși privilegiile sunt date în forma unor contracte, totuși papa poate oricând să le detragă. O subdiviziune a acestui grup, din contră, susține, că tocmai forma fiind a contractelor, concordatele sunt obligatoare din amândouă părțile,¹⁵⁾ „ex utroque latere“, cu toate că în fond sunt privilegiile ce papa le poate detrage oricând.

Apărătorii acestor concepții susțin că și din învățătura oficială a Vaticanului ese tot asta. Ei se bazează pe o pretinsă breve a lui Benedict XIV din 1740, în care s'ar zice că concordatul nu obligă pe papă; la aceasta se provoacă și Lutz, ministerul de culte al Bavariei, când a declarat în Cameră — fiind interpelat — în 14 Oct. 1871 că concepția oficială a Vaticanului, e, că prin concordat face concesii (mera privilegia) Statului¹⁶⁾ și că detragerea acestora depinde de bună voința papei.

P. Hinschius, accentuează faptul — care nu s'a făcut din simplă curtenie, — că papa Pius IX-lea la 19 Iunie 1871 a primit și a lăudat — printr'o breve — o lucrare care se bazează pe teoria privilegiilor.¹⁷⁾ Deja Calixt III în 1157 cu privire la concordatul vienez din 1148 se exprimă într'o scrisoare către împărat „nulliusque debeat pactionum vinculis cohereri“¹⁸⁾.

Cardinalul Camillo Tarquini care susține și el teoria privilegiilor¹⁹⁾ a primit deasemenea laudă dela papă pentru lucrarea sa. Acesta însă când vine vorba de concordatele cu statele necatolice susține teoria contractelor internaționale — deci obligatoare din ambele părți, până ce rațiunea „aeterne salutis“ nu pretinde altfel²⁰⁾.

Dar însăși ideia fundamentală, ideia de bază — a supremației papale — fiind, nefondată (origină mistică) întreaga concepție clădită pe ea nu poate sta în picioare. Că obiectul concordatelor nu poate fi obiectul unor contracte au toată dreptatea dar în alt sens. Intrucât va scădea și prestigiul Bisericii, căci din concesiuni reciproce, ce fac părțile contractante (ce și-au făcut în trecut deoarece astăzi numai Statul face), Vaticanul nu năzuiește decât la interese de ordin material²¹⁾ — onorarii, salarii, fonduri, și alte dilerite avantaje, — lucru ce nu se potrivește cu demnitatea și menirea Bisericii. Dar lucrul principal este, că cele mai multe din dispozițiile concordatelor, privesc numai legislația internă a Statelor, deci nu pot fi obiectul unor contracte și mai ales internaționale.

Cât privește independența papei, într'adevăr prin încheierea contractelor se presupune recunoașterea, din partea ambelor părți, a unui ordine de drept mai presus de ele, cari le obligă în mod egal: se presupune și îndreptățirea reciprocă cu privire la obiectele asupra cărora e de trebuință să se constituie reciproca lor îndatorire²²⁾. Nu știu dacă i-ar conveni Vaticanului să admită o autoritate superioară lui. Că și Statele sunt într'un fel oarecare supuse dreptului internațional este drept dar nu mai puțin e drept că aceasta e cu totul altceva (independența și-o mențin cu toate acestea).

Totodată prin contract, părțile contractante, în ceeace privește obligațiile ce decurg din

12) Idem 332.

13) Idem 330; cfr. Herman după I. Reiner o. c. p. 681.

14) Jezuitul Wernz după I. Mihălcescu Bis. ort. idem p. 735.

15) I. Demeuran o. c. p. 331.

16) După I. Reiner o. c. p. 678.

17) Idem.

18) După R. Căndea o. c. p. 6.

19) cfr. Reiner o. c. p. 689.

20) În scrisorile sale către D. Angelis, care susține teoria contractelor cfr. Reiner o. c. p. 674 și 689.

21) De aci le consideră unii ca o simonie.

22) P. Hinschius o. c. p. 272 după R. Căndea o. c. p. 7

contract, se găsesse într'un fel de subordonare reciprocă, lucru ce iarăși nu-i convine Vaticanului.

Afară de acestea — cum amintisem — cele mai multe din dispozițiile concordatelor de azi nu aparțin jurisdicției puterii spirituale ale papei — ori cât ar lărgi sfera acestui jurisdism. în virtutea aceluși „superioritas“, față de puterea lumească, — ci jurisdicției puterii civile²³⁾, deci în aceste chestiuni, oricâtă bunăvoință ar fi, nu pot admite că papa face privilegii. Dacă acest lucru se putea admite în Evul Mediu când și puterea regelui era socotită că aparține papei, dar acesta o exercită prin mâna regelui, astăzi fără îndoială nu mai poate fi susținută pe baza nici unui criteriu. Astăzi, din contră, Statul, prin concordate, face privilegii Bisericii catolice.

Chiar Benito Musolini în discursul său la Cameră, cu ocazia ratificării tratatului politic și al concordatului cu Vaticanul,²⁴⁾ zice, că prin concordat el n'a făcut „sfântului scaun“ decât concesii ce alte mari state moderne, mai puțin catolice decât Italia au făcut înainte de ea.²⁵⁾ Că statele fac concesii se vede foarte clar și din textele concordatelor. Mai în fiecare articol găsești cuvintele, Statul recunoaște,²⁶⁾ ori va avea grijă, ori va da, ori asigură, ori acordă, etc... Bisericii catolice, ceva — deci o ajută. Acest ceva, nu e decât un privilegiu făcut de Stat Bisericii catolice²⁷⁾. Acest lucru de la sine se înțelege, când dai voie Vaticanului să se amestece în chestiuni ce nu-i aparțin. Unde mai pui că multe din aceste privilegii, celelalte culte nu le au, prin urmare le pune într'o vădită inferioritate față de Biserica catolică, și tot odată pune Statul în serviciul proslitismului catolic. Acestea din urmă constituie privilegiul în Stat iar celălalt față de stat. Aceste privilegii fiind date prin concordate deci în forma unor contracte, e încă o nuanță de privilegiu în plus. Apoi chiar privilegiile comune tuturor cultelor ca privilegium folii, privilegium imunitatis servitorum — tot de Stat acordate și nu de papă — să fie date în forma concordatelor — și nu prin simple legi de Stat²⁸⁾ — cum se dau și celorlalte confesiuni — este iarăși încă o nuanță de privilegiu.

23) cfr. I. Reiner o. c. p. 673--674.

24) În 14 Maiu 1920.

25) Aceasta a declarat-o contra criticilor aduse concordatului fie de unii din partidul fascist, fie de alții, cari le-au făcut în numele „Risorgimento“-ului și a tradițiilor sale liberale. Devoghel o. c. p. 313.

26) De ex. concordatul român ari. 9 Statul român recunoaște... în conc. Italian art. 1, asigură Bis. cat...; acordă celestiacilor, apărarea etc. etc. scutește apoi în alte art. unele clădiri de impozit... declară religia catolică singură religie a Statului (art. 1 trat. pol.).

27) Deci depinde de bunăvoința Statului.

28) Cu asta nu voese implicite să zică că concordatul ar fi

Dar afară de aceste chestiuni mai sunt și unele chestiuni ce aparțin atât jurisdicției bisericești cât și a statului, adică mixte ca: limitarea parohiilor, alegerea episcopilor etc. unde guvernul țării are unele îndreptățiri în virtutea dreptului ce-l are de a veghea la siguranța, liniștea, progresul Statului. Aici poate fi vorba de o înțelegere comună — dar atât — și apoi hotărârile²⁹⁾ să fie primite de Stat ca lege de Stat și de Biserică ca lege bisericească. Cât privește chestiunile curat spirituale, de jurisdicția puterii spirituale. Statul nu se amestecă; nici n'ar avea mai ales astăzi acest amestec nici o rațiune.

Teoria privilegiilor cade dela sine când concordatele, sunt încheiate cu statele necatolice, și cu cele ateiste³⁰⁾.

În concluzie, putem zice — în general — că concordatele astăzi sunt simple concesii acordate Bisericii catolice din partea Statului — excepția ar fi chestiunile mixte în sensul mai sus arătat — pe care Statul le poate detrage ori și când, prin aceleași modalități, prin cari au fost acordate aceste privilegii — prin legi de Stat.

Peregrinajul dela mănăstirea „Isvor“.

În vâlmășeala haotică, în care ne sbatem; în trepidanta frământare după mincinoasa desăvârșire a progresului material, suprema mângăere ne-a rămas poporul de jos, care ca o norocoasă prelungire într'un alt veac mai cuminte, are intuiția desăvârșirii celei adevărate și a căilor ducătoare la ea.

Un peregrinaj?! Dar cine a însoțit stăruitoarea abnegație a credinciosului convins; cel care a simțit fiorul apropierii de mănăstire, ca de o insulă mântuitoare, numai acela poate înțelege sensul adânc al unui peregrinaj..

Ziua de 20 Iulie, sărbătoarea Marelui Prooroc Ilie adună în fiecare an în jurul mănăstirii „Isvor“ din Valea-Godinova de lângă Bocșa-montană mii de suflete de peregrini. Anul acesta din cauza alegerilor senatoriale, fixate pe aceea sărbătoare, Prea Sfinția Sa a dispus amânarea peregrinajului pe ziua de Duminecă, 31 Iulie. Cronicarul zilei spune că a fost lume foarte multă, plină de simțul pietății... Dar să-i dăm lui cuvântul!

„Sămbătă în 30 Iulie după ameazăzi de cu vreme a sosit M. On. Domn administrator protopresbiteral Petru Ieremia; tot atunci au venit litiile; cea dintâiu a sosit din Recița-rom. și Călnic, apoi Visag, Duleu, Valeamare, toate formând o litie, sub conducerea primarului Voilă din Valeamare și tânărul Fată, ambii lupțători contra bapțiștilor. Au mai sosit: litia din Șoșdia, Ghertenis și Jidovin sub conducerea preoților Petru Sandru din Ghertenis și Gheorghe Ogârlaci din Jidovin. În 31, Duminecă dimineața a sosit litia din Ezeriș,

mai mult în fond decât o lege de Stat.

29) Dar să nu fie nici eu aceasta favorizată Bis. cat. față de celelalte culte.

30) Dacă s'ar fi încheiat cu sovietele.

condusă de preotul I. Jurca, apoi litia din Moniom sub conducerea preotului Ioan Simu și a învățătorului Ioan Roșu, care a condus corul, cântând și pe drum. A mai venit și un cor din Ocna de fier sub conducerea învățătorului Bălu. Seara s'a oficiat slujba Vecerniei, de către preoții Petru Ieremia, din Călnic, adm. protopresbiteral în Bocșa-montană și Teodor Plițcu din Fizeș. La sf. Liturgie a cântat — până la Herovic — corul din Recița-română. Dela Herovic până la Tatăl nostru cel din Ocna de fier, apoi cel din Moniom. Cântarea de strană a condus-o înv. Pavel Rămneanțu din Berecuța, un însuflețit creștin, eșit din pedagogia confesională. Cântăreții de strană au fost de prima calitate, căroră la toți li s'a făcut rându, ca toți să fie mulțumiți.

Sâmbătă seara a fost adunat mare număr de credincioși din jur, ba și din Sacul. S'a remarcat lipsa celor din părțile Oraviței, cari în anii trecuți veniau. Sara și deosebi noaptea era ceva supranatural când vedeai că toată valea dela „Isvor“ e plină de lume cu gând cucernic. Erau grupați pe lângă focuri mari, cete—cete și care de care cântau cântări religioase, priveghind aproape cu toții noaptea întreagă.

S'a slujit „priveghierea“, carea a durat până la 2 ore dimineața. Dimineața s'au făcut slujbe la particulari, dela orele 8 s'a făcut Sfântul Maslu la 25 credincioși, la 9^{1/2} s'a început Sf. Liturgie, la care au slujit: părintele adm. protopresbiteral Petru Ieremia din Călnic asistat de preoții: pâr. Petru Șandru din Ghertenış, Gheorghe Ogârlaci din Jidovin, Ioachim Jurca din Ezeriș, Teodor Plițcu din Fizeș — actual administrator interimar în Bocșa-montană și Ioan Simu din Moniom. Sfânta Liturgie s'a terminat la orele 12^{1/2} și e de remarcat că credincioșii nu s'au depărtat până la terminarea sfintei Liturgii...

Mulți credincioși s'au împărtășit de Taina Sfintei Mărturisiri, dornici de a se curăți de întinăriunea păcatelor.

La orele 2 s'au format litiile, așa cum au venit, după comune, și au plecat cu toții până la punctul, unde apucă drumul spre codru și altul spre pustă, luându-și cu toții rămas bun prin graiul preotului Gheorghe Ogârlaci, până la altă întâlnire...

Hotărât, această întâlnire va fi o realitate. Palpitația inimii și gândul cucernic, cari au cuprins într'o sărbătoare ca aceea atâtea inimi credincioase furându-le măruntelor preocupări trecătoare și-au făcut loc durabil. Anul viitor va aduce alte și alte inimi ahtiate de mângăerea Cuvântului lui Dumnezeu, din codru și din pustă, de pretutindeni unde este suflarea de om uredincios.

Ortodoxia în Ticvaniul-mare.

de pr. Ilie Hergan.

(Continuare)

Cu eșuarea reacțiunii ort. s'a rezolvat și chestia bisericii. Aceea a rămas uniților. Nici nu se putea altfel, căci după ce și capelanul Iosif Popovici trece la unire — tot dl canonic zice — că din cele 3 familii câte au mai rămas ortodoxe, două fiind venetice, numai una ar fi avut drept la biserică. Protopopul Bercean era mai net, în această cauză el nu s'a împiedecat în calitatea de venetice a familiilor ortodoxe, el a declarat verde că: deși legea din 1848

sună, că măcar să treacă partea cea mai mare a unei comunități, biserica și celelalte bunuri rămân în posesiunea minorității — totuși la Ticvaniul-mare biserica și averile nu pot fi restituite ortodoxilor, căci mintea sănătoasă a protopopului și-a pus întrebarea, că din cele 3 familii „cine să fie popă, episcop, dascăl, sacristieru?“

Și așa biserica a rămas uniților. Cu timpul s'a pierdut și ultimul neunit din Ticvaniul-mare și aci 73 de ani nu s'a știut de ortodoxie.

Această declarație (prea îndrăzneală minciună) când o face dl Dr. Brinzeu, pretinde că prin ea a înlesnit înțelegerea notei guvernatorului Coronini, prin care consistorului din Vârșeș i se pune în vedere, să se abțină dela orice act de jurisdicțiune în Ticvaniul-mare.

Dl canonic mai bine ar fi făcut însă de nu mai publica la anexele cărții sale aceasta notă: fiindcă pe de o parte ea evidențiază tendențiozitatea unui raport al lui Bercean și anume contrazice raportului în care Bercean scria, că numai 16 persoane s'au declarat neunit în fața comisariatului cercual Jaks și adecă contrazice prin precizarea, că 12 familii întregi, 2 familii fără capii de familie și în fine 2 capi de familie fără familii susțineau că sunt ortodoxi, mai mult dar de 16 persoane. Iar pe de altă parte fiindcă această notă mărturisește că pe vremurile acelea, era un fel de lege pentru trecerea dela religia ort. la alte religii, ceace se putea face foarte ușor prin puține formalități; și altfel de lege pentru trecerea dela catolicism la alte religii, ceace era aproape cu desevârșire împiedecat.

Pentru publicarea acestei note, asupra căreia va trebui să revin în urmarea lucrării mele, în ce mă privește, trebuie să mulțumesc dlui canonic, căci mi-a făcut un serviciu prin ea.

Înainte de a-și încheia tratatul istoric, dl canonic spune că preotul Păscu s'a pocăit și a revenit la unire, dar nu pomenește nimic despre preotul Vichentie Popovici care tot necredincios a rămas sfintei uniri. Stăruie însă a vorbi despre capelanul Alexie Bordan zicând, că acesta ca preot al Cacovii s'a dovedit zelos propagator al unirii căci de expl. când a trecut la 1842 prin Cacova episcopul Erdélyi, dânsul i-a făcut o frumoasă întâmpinare. Pentru aceasta sârbii îl prigonesc. La 1848 substituind pe protopopul sârb Ivașcovici dela Biserica-albă, execută ordinele maghiarilor răsculați. Sârbii îl părăsc. Se începe o calvarie, de care spre a scăpa, fuge în Sârbia. (Stranie logică: Sârbii te prigonesc dreptceace te onorează cu substituirea de protopop; ei te părăsc, la ei scapi de furia judecătorilor!)

Din Sârbia când s'a reîntors, la graniță i s'a sechestrat tot ce s'a găsit la dânsul. Ajuns la Cacova, din fruntea poporului înviță pe Bercean ca să facă unirea și în această comună unde după raportul lui Bercean au fost 860 de uniți dela 160 numere de case. Ne putând însă converti și restul poporului din Cacova, lui Bercean nu i-au trebuit nici cele 863 de suflete, iar pe Bordan i-a instituit capelan la Ticvaniul-mare, intervenind totodată la Curtea marțială din Timișoara ca acestuia să i se restituie lucrurile sechestrate.

De încheiere a lucrării, ni se prezintă unirea ca un dar al providenței: „a fost puntea de aur pe care a trecut neamul nostru, dela o lume, care-i aducea moartea — la viață și înaintare“.

Nu suntem așa fanatici ca dl canonic, dar noi cu mult mai multă îndreptățire am putea afirma tocmai contrarul! despre unire, dejghinătoare a unității noastre de credință.

Trufașă-i încheiere dl canonic și-o sprijinește citând din „Istoria civilizațiunii române moderne” a lui E. Lovinescu, o pripită pagină, carea dovedește că și un cărturar profund și talent ascuțit ca E. Lovinescu e capabil să greșească și să nu nimerească totdeauna adevărul. Căci totuș e prea mult să susțini, că neamul românesc zace în robia „invizibilelor lanțuri ale Țarigradului, ale Athosului sau ale Kievului”, adecă încătușat „de forțele ancestrale ale obscurantismului și inerției”... și că trebuie deci, „pentru a ne pune pe calea găsirii de sine și a progresului” — să luăm contact cu apusul.

Ori noi nu ne-am împrejmuit de zid chinezesc, ci din cele mai depărtate vremi ne cunoaștem cu apusul, primind pe apuseni la noi sau ducându-ne noi la el.

Și oare simte istoria ce o învățăm noi la școală că în principatele românești deodată cu organizarea bisericii noastre, s'au înființat, s'au reorganizat cu ajutorul domnitorului acestei țări și episcopii rom. cat. Domnitorii români erau liberi să facă aceasta pe câtă vreme domnitorii cath. din Ardeal primeau porunci dela papa ca pe toți schimaticii de valahi de aci să-i ducă la catholicism, ori să-i despoaic de averi și expulzeze. Sub puterea amenințării acești domni trebuiau să execute ordinele papei. Nu era chip de împotrivire. La întemeierea mitropoliei moldovene Țarigradul trimite un mitropolit grec, dar domnitorul, Țara, nu-l primește; pretinde mitropolit român și patriarhia trebui să cedeze.

De care parte sunt dar lanțuri?

(Urmează)

Înmormântarea lui Ștefan Velovan.

Miercuri în 27 Iulie după amiază la orele 6 p. m. — pe drumul de munte ce leagă Rusca-montană de Caransebeș — a fost adus cosciugul purtător al rămășițelor pământești ale profesorului Ștefan Velovan.

Tristul convoi a pornit înspre biserica Sfântului Ioan din cimiter. Aci sicriul s'a depus în mijlocul bisericii, în vederea înmormântării de a doua zi.

A doua zi, Joi, în atmosfera caniculară de vară, tăcut și sfios doi câte doi, păcuri de intelectuali se îndreptau spre cimitir. Mulți foarte mulți străini.

Erau craiovenii, discipolii marelui dascăl! Neam de nobilă viță, ei dovedeau și deastădată că au cultul recunoștinței depline. Erau profesori, învățători și intelectuali din Dolj și din Logoj, din Timișoara și București, de peste tot unde știrea morții lui Ștefan Velovan fusese dusă..

La 11 ore a început slujba înmormântării. Au prohodit mulți preoți; P. O. D. protopresbiter Andrei Ghidiu, Teodor Șandru, Filip Pop, Gheorghe Noaghea, Mihuți Jigorea, Petru Bancea și diaconul episcopesc Teodor Roșca.

Înainte de a se termina serviciul din biserică protopresbiterul Andrei Ghidiu, adânc impresionat a rostit cuvântul de despărțire. Răposatul a fost fii bun al bisericii; format îndeosebi de aceasta, el a fost podoaba ei de mare preț. De aci cuvintele

de durere bimilenare ale profetului Ieremia, pe care cu tremurătoare sinceritate oratorul le-a simțit și el și le-a mărturisit zicând: „Nu este durere ca durerea mea”

Și durerea, vecinica durere din fața morții s'a furișat atunci în toate inimile; a mișcat simțul cel comun și omenesc, făcând cale lacrimilor ușurătoare. Căci tot bătrânul preot a spus-o cu țâra convingerii întregi. „cel pierdut nu este pierdut. El și-a făurit monument mai trainic decât bronzul, și decât piramidele mai înalt...”

În fața gropii au vorbit discipolii răposatului.

Directorul Popescu-Teișanu dela școala normală „Ștefan Velovan” din Craiova a arătat biografia răposatului, care trecând în Țara-românească, prin București, Câmpulung și Craiova, se așază definitiv în cetatea de cultură a banilor olteni. Aci înconjurat de dragoste, înțelegere și stimă propovăduiește știința lui pedagogică, cu orizonturi vaste, universale, până la adânci bătrânețe.

„Geniul său de apostol, de descălător cultural este o față a geniului acestui popor românesc de pretutindeni, care l-a știut descoperi, atrage și utilizează în cele mai desăvârșite chemări ale lui...”

Profesorul David-Dolj într'o înflăcărată pornire de sinceritate arată neperitorul merit al acestui pământ de dincoace de munți, care a fost ca un răsad al culturii desrobitoare pentru Românii de pretutindenea. Înaintemergător al înfrățirii noastre definitive profesorul Velovan a format sufletul a cincizeci generații de învățători, tot atâția pionii ai unirii tuturor Românilor. Dascălii, cei peste o mie de dascăli cari au plămădit cu sângele lor țara cea nouă, au fost în mare parte pregătiți de acest profesor, de elevii acestuia. El a contribuit mult la însuflețitoarea luptă pentru desrobire și are parte de leu în Unirea Românilor de dincoace și dincolo de Carpați...

Inspectorul Ion Marila din Logoj, cu măiestritul lui cuvânt, aduce la groapa fostului profesor de pedagogie Ștefan Velovan prinsoșul de recunoștință al învățătorilor din Banat... „Ștefan Velovan cel crescut în cântec duios de mamă preoteasă, îngănată de privighetorile din pădurile Ruschii, a fost un om întreg; cu sufletul tare ca marmora pământului natal și curat ca apele de munte”. Ștefan Velovan a fost o sinteză vie de virtuți. În treburi sgomotoase, în tic-tacuri mărunte n'ai auzit de numele lui, dar în schimb l'ai putut vedea totdeauna nuncind, totdeauna la catedra lui. Prin această muncă și-a asigurat lui nume neperitor și vecinic!

Directorul Gheorghe Neamțu dela Școala Normală din loc, cu multă emoție în glas laudă activitatea scumpului defunct care a început cariera sa la școala preparandială de aici, din Caransebeș, și pe care servindu-o cu devotament sfânt, a părăsit-o la chemarea vremii! Dascălimea bănățeană nu-i va uita niciodată numele îndrumătorului ei, ci cu respect și pietate îl va rosti în toate timpurile!

Un semn al preotului, sapa care prăvălește bușgării din cele patru vânturi pe care le arată crucea, și sicriul s'a acoperit pentru veci.

În cimitirul Sfântului Ioan, alături de marii bărbați ai Banatului Timișan, s'a așezat astăzi încă un cârmaci de suflete, de vremuri furtunoase.

Ștefan Velovan, încă o poveste minunată, un isvor pentru imaginația cea fecund creatoare a poporului român de pe plaiurile adânc indoliate astăzi.

29 Iulie 1932.

ȘTIRI

Un congres „al păcii“ oprit. Ziarele din străinătate aduc știrea, că trei somități mondiale, Romain Roland, Henry Barbusse și Einstein au intenționat și chiar au hotărât ținerea unui mare congres al păcii în Geneva. Consiliul acestui oraș, de comun acord cu Consiliul Statului federal elvețian, au oprit însă ținerea congresului pe teritor elvețian, pe motiv că inițiatorii lui sunt comuniști. Hotărât, acest paradox a dat de gândit celor cari au oprit acest congres! În Geneva rezidă Liga Națiunilor, acolo se cumulează toate năzuințele de pace și liniște ale popoarelor; ce alta pot sugera ideilor de pace trei oameni, trei ilustrități literare și științifice ce-i drept, dar devotați servi ai comunismului destructiv?! Poporul elvețian a procedat energic și salutar; poate să servească de exemplu tuturor celorlalte popoare!

Banatul fără pâine. În urma ruginei care a devastat grânele, recolta de grâu din acest an a Banatului este extrem de slabă. În Timișoara și jur moriile în lipsă de măcinș, stagnează iar pâinea s'a scumpit dela 7 la 10 lei kgr-ul. Cu excepția a două plase din Timiș, în Banat amenință lipsa de pâine. Se semnaleză deasemeni rugină în Ardeal în jurul Clujului și în Oltenia.

Scutire de timbru. Comisiunea centrală a timbrului, instituită conform art. 110 din legea timbrului a adus următoarea deciziune: „Legea pentru asanarea datoriilor agricole scutește, prin art. 57, nu numai actele de procedură, dar și toate actele judiciare, adică actele necesare susținerii sau combaterii cererilor de conversiune. Așa fiind, certificatele eliberate părții, de autorități în scopul limitat de a servi în materie de conversiune, beneficiază de scutirea de timbru“.

„Afară de studente“. Într'un oraș nu prea îndepărtat, ca dealtfel în toate orașele, ferestrele caselor arată afișate anunțuri cu „camere de închiriat“, „locuințe de închiriat“ și altele de acest soi. Dar cele „altele“ erau cu totul ciudate și profund deosebite, căci iată ce anunțau: „camere de închiriat pentru domni, doamne — afară de studente...“ Și de ce oare „afară de studente“?! Bag' seama nivelul moral al studentelor este scăzut, și este simțitor scăzut, dacă lumea se ferește de ele ca de alt rău!

CONCURSE.

Pentru întregirea parohiei I. de cl. I. din Mehadia devenită vacantă prin mutarea sediului protopopesc la Orșova, se escrie concurs pe baza deciziei Ven. Consiliului Eparhial ddto 12 Mai a. c. Nr. 2662 B. ex. 1932 cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumente:

1. Uzufuctul casei parohiale.
2. Uzufuctul sesiunii parohiale cu suprafață de 32 jug. 8 st. p. constatătoare din următoarele parcele:
 - a) „Câmpulung“ Nr. top. 3000 de 11 jug. 849 st. p. fânețe și arătură.

- b) „Câmpulung“ Nr. top. 2931 de 1 jug. 899 st. p. fânețe.
- c) „Delin“ Nr. top. 1088/1 de 5 jug. arătură.
- d) „Delin“ Nr. top. 1088/2 de 7 jug. 963 st. p. arătură.
- e) „Lazu-mare“ Nr. top. 3409 de 4 jug. 1588 st. p. fânețe.
- f) „Lazu-Iardaștița“ Nr. top. 4502 de 631 st. p. fânețe.
- g) „Iardaștița-mare“ Nr. top. 4576 de 882 st. p. fânețe.
- h) „Iardaștița-mică“ Nr. top. 4311 de 596 st. p. fânețe.

3. Dela comuna bisericească Lei 200 anual și stola uzitată.

Alegândul preot va suporta toate sarcinile publice după realitățile primite în uzufruct.

La candidare vor fi admiși numai recurenții cari prezintă binecuvântarea Prea Sfințitului Domn Episcop Diecezan.

Recurenții sunt poftiți a se prezenta în Sf. biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare pentru a-și arăta dexteritatea în cântare, tipic și oratorie cu prealabila încuviințare a Oficiului protopresbiterial al Mehadiei în Prigor dar nicidecum în ziua alegerii.

Mehadia din ședința Consiliului parohial ținută la 5 Iunie 1932.

Aureliu Colojoară

președinte.

3—3

Traian Lalescu

notar.

În conțelegere cu mine: *Josif Cămpianu* adm. protopresb.

* * *

Consiliul parohial ort. rom. din comuna Obreja, jud. Severin, escrie concurs pentru ocuparea postului de paroh al parohiei vacante de clasa II-a din Obreja, protopresbiteratul Caransebeșului, cu termen de recurgere de 30 de zile, dela prima publicare în „Foaia Diecezană“ din Caransebeș.

Emolumente:

1. Sesiunea parohială constatătoare din 73 jug. 196 st. □, așa cum s'a folosit, de către fostul paroh și după care alesul preot are să suporte toate sarcinile publice.

2. Stola și birul uzitat.

3. Alte venituri obicinuite în parohie.

4. Intravilan cu casă parohială și supraedificate. Doritorii de a ocupa acest post vor înainta petițiunea adresată Consiliului parohial din Obreja, Prea On. Oficiu protopresbiterial din Caransebeș, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie, dar nici decum în ziua alegerii.

Recurenții vor avea și încuviințarea Prea Sfințitului Episcop Diecezan.

Obreja, din ședința Consiliului parohial, ținută la 27 Martie 1932.

Președinte:

2—3

Notar:

George Frățilă m. p.

Ioan Șoma m. p.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiterial.

Se scrie din nou concurs pentru îndeplinirea postului de daroh — în urma decedatului preot Ioan Miclea — la parohia de clasa a II-a din Târnova, protopresbiteratul Bocșa-Montană cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“ cu următoarele

Emolumente :

1. 45 jughere cad. sesiune parohială după care alesul preot este obligat a solvi toate dările cătră stat și comună.

2. Birul parohial și ștola uzitată aici.

3. Nefiind casă parohială, nou alesul preot se va înțelege cu preotul de aici spre a căpăta cuartir la el — sau altundeva — pe lângă o taxă oarecare.

Doritorii de a ocupa acest post, vor înainta petițiunea adresată Consiliului parohial din Târnova, Prea Onoratului Oficiu Protopresbiteral din Bocșa-Montană, având a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în biserică pentru a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, dar nu în ziua de alegere.

Recurenții vor avea și încuviințarea Prea Sfinției Sale Domnului Episcop și a Prea Onoratului Protopresbiter tractual.

Târnova, din ședința Consiliului parohial ținută în 12 Iunie 1922.

Ioan Turnea

Preș. cons. par.

2—3

Coriolan Aidan

Notarul cons. par.

In conțelegere cu mine: *Petru Ierimia* adm. protopresb.

* * *

Nr. 4142 Sc. 1932.

Pentru conferirea unei burse de 1000 (una mie) lei pe anul școlar 1932/1933 din fundațiunea „Dimitrie Peța“ se publică concurs cu termen de 30 de zile dela data de mai jos.

Cei cari doresc să obțină această bursă, au să întrunească următoarele condițiuni respective să producă pe lângă cerere actele de mai jos.

1. Să dovedească înrudirea sa cu fundatorul respective că este fiu al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului.

2. Să producă estras de botez.

3. Certificat de moralitate dela Oficiul parohial concernent.

4. Certificat școlar cu clasificăția din anul școlar 1931/1932.

Punctul 1. din concurs este a se înțelege așa, că în senzul literilor fundamentale sunt preferați înrudiți ca fundatorul dar că în lipsă acelora se poate acorda și altor fiii ortodoxi din eparhie.

Caransebeș, din ședința cons. eparhial ținută în 27 Iulie 1932.

1—3

Episcopul diecezan :

Dr. Iosif Tr. Badescu.

AVIZ.

Inscrierile la Gimnaziul de fete din Caransebeș vor începe la 25 August a. e.

Sunt locuri vacante în toate clasele.

Informațiuni se dau zilnic la Direcțiunea școalei între orele 11—12 a. m.

Caransebeș, 29 Iulie 1932.

Direcțiunea

No. 356/1932 not. publ.

Licitațiune.

În baza cererii făcute în procesul verbal dresat astăzi sub numărul de mai sus aduc la cunoștință publică, că în ziua de 16 Septembrie 1932, ora 11 a. m. în localul băncii „Băncile Bănățene Unite“, sucursala din Caransebeș, Strada Primăriei, se vor vinde la licitație publică:

48 bucăți acțiuni No. 3145—3184 și 19549—19556 deale „Băncii Poporale“ institut de credit și economii s. p. a. din Caransebeș, à 500 Lei în valoare nominală de 24.000 Lei;

195 acțiuni No. 35332—35334, 35570—35571, 14697—14756, 72666—72675 și 158571—158690 deale „Băncii Centrale“ pentru industrie și comerț s. p. a. din Cluj, à 250 Lei, în valoare nominală 48,750 Lei;

2 bucăți acții No. 87-88 deale băncii „Prima Bancă Grănicerească“ s. p. a. din Caransebeș, à 500 Lei, în valoare nominală de 1000 Lei;

40 acții No. 13476—13500 și 399—413 deale băncii „Prima Cassă de păstrare“ s. p. a. din Caransebeș, à 100 Lei, în valoare nominală de 4000 Lei;

15 acții No. 205486—205500 deale băncii „Societatea Națională de credit industrial“, societate anonimă din București, à 1000 Lei, în valoare nominală de 15.000 Lei și

4 acții No. 9984—9987 deale „Băncilor Bănățene Unite“, s. p. a. din Timișoara, à 1000 Lei, în valoare nominală de 4000 Lei, cu prețul de strigare arătat ca nominal după fiecare grup de acțiuni și cu observarea că vânzarea se va face și sub acest preț de strigare.

Vânzarea acțiunilor se face pentru încasarea pretenziunii „Băncilor Bănățene Unite“ s. p. a. sucursala din Caransebeș de 55000 Lei capital și accesorii.

Reflectanții sunt obligați a depune ca vadiu 10 procente din prețul de strigare, la încheierea licitației.

Cumpărătorul este obligat a achita imediat prețul eșit la licitație, în caz contrar se exclude dela licitația nouă ce va avea loc imediat pierzând acest licitant vadiul depus.

Cumpărătorul este obligat a achita și impozitul proporțional după prețul eșit la licitație.

Caransebeș, la 2 August 1932.

Gh. Repede

notar public.